

Õiguskantsler

Indrek Lillemägi
Tallinna Pelgulinna Riigigümnaasium
perg@perg.ee

Teie nr
Meie 11.04.2025 nr 7-4/250325/2502646

Gümnaasiumi vastuvõtutingimused

Lugupeetud direktor

Õiguskantsleril paluti hinnata, kas Tallinna Pelgulinna Riigigümnaasiumil on õigus arvesse võtta ainult nende sisseastujate avaldusi, kes on teinud kõik põhikooli lõpueksamid vähemalt hindele „rahuldav“ või on saanud vähemalt 50 protsenti eksami maksimaalsest tulemusest.

Tallinna Pelgulinna Riigigümnaasium võtab õpilaste vastuvõtmisel koolieksami tulemust arvesse vaid sel juhul, kui õpilane sooritas eksami esimest korda. Seega ei arvesta riigigümnaasium hindele „rahuldav“ tehtud korduseksami tulemust, kui õpilane tegi korduseksami selle tõttu, et ta sai esimest korda eksamit tehes alla 50 protsenti eksami maksimaalsest tulemusest.

Leian, et selliste kooli vastuvõtutingimustega piiratakse põhikoolilõpetaja kandideerimisõigust. Põhikooli lõpetamise tingimused täitnud kandidaadil on õigus kandideerida gümnaasiumi ([põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse \(PGS\) § 27 lg 3](#); vt ka [õiguskantsleri 10.02.2025 seisukoht „Gümnaasiumide vastuvõtutingimused“](#)). [Tallinna Pelgulinna Riigigümnaasiumi vastuvõtutingimuste](#) punktid 2.1, 3.12 ja 4.10 ning vastuvõtukorra lisa 1 punktid 1.1, 3.8 ja 4.8 on vastuolus seaduse ja põhiseadusega.

Soovitan Tallinna Pelgulinna Riigigümnaasiumil vastuvõtutingimuste punktid 2.1, 3.12 ja 4.10 ning vastuvõtukorra lisa 1 punktid 1.1, 3.8 ja 4.8 viia kooskõlla PGS § 27 lõikega 3. Kooli vastuvõtukorda on võimalik muuta ka pärast 1. märtsi, kui see on vajalik vastuvõtutingimuste ja -korra seadusega kooskõlla viimiseks ([haridus- ja teadusministri 19.08.2010 määruse nr 43 „Õpilase kooli vastuvõtmise üldised tingimused ja kord ning koolist väljaarvamise kord“ § 2 lg 3](#)). Kooli kehtestatud vastuvõtutingimused peavad olema kooskõlas seadusega ([põhiseaduse § 3 lg 1](#)).

Kui Teie hinnangul ei ole põhikooli ühtsete lõpueksamite ja koolieksamite tulemused võrreldavad, võite teha Haridus- ja Teadusministeeriumile ettepaneku muuta põhikooli lõpetamise tingimusi.

Palun andke 9. maiks teada, kuidas olete soovitusi järginud.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Põhikooli lõpueksamitega arvestamine gümnaasiumi kandideerimisel

1. Põhikooli lõpetamiseks tuleb õpilasel teha lõpueksamid ([PGS § 30](#)). Seaduse kohaselt saab õpilane lõpetada põhikooli kas ühtse põhikooli lõpueksamiga (korraldab Haridus- ja Noorteamet; [haridus- ja teadusministri 15.12.2015 määruse nr 54 § 12](#)) või koolieksamiga. Koolieksam korraldatakse individuaalse õppekava alusel või õpilasele, kes on lihtsustatud õppel ([määruse nr 54 § 10 lg 3 ja 4](#); [põhikooli riikliku õppekava § 23 lg 5](#)). Kool peab koolieksami korraldama korduseksamina, kui õpilane ei saanud teha eksamit õigel ajal või kui tema esmase eksami tulemus oli alla 50 protsendi eksami maksimaalsest tulemusest ([määruse nr 54 § 17 lg 1](#)).
2. Põhikooli lõpueksamite eesmärk on hinnata, kas õpilane on täitnud õppekava eesmärgid ja saavutanud III kooliastme õpitulemused ([haridus- ja teadusministri 15.12.2015 määruse nr 54 § 9 lg 1](#)). Lõpueksami tulemus on seotud põhikooli lõpetamisega, kuna eksami peab tegema vähemalt hindele „rahuldav“ (vrd gümnaasiumi riigieksamiga; [PGS § 31 lg 5](#)).
3. Eksam võib ebaõnnestuda mitmesugustel põhjustel. Põhjuseks võib olla õpilase ebapiisav ettevalmistus eksamiks või hoopis tema halb enesetunne eksamil, mida võib põhjustada õpilase tervises seisund või mõni eksamile eelnenud ootamatu sündmus. Kui esmane eksam ebaõnnestub, on positiivse hinde saamiseks põhikooli lõpetajal võimalik teha korduseksam üksnes koolieksamina (vrd gümnaasiumi riigieksamiga; [PGS § 31 lg 12, määruse nr 54 § 17 lg 1](#)).
4. Gümnaasiumi vastuvõtmise tingimus on see, et õpilane on omandanud põhihariduse või sellele vastava hariduse välisriigis ([PGS § 27 lg 3](#)). Kool võib hinnata kandidaadi teadmisi ja oskusi objektiivsete kriteeriumide alusel ([PGS § 27 lg 3](#)).
5. Selgitasite õiguskantsleri nõunikule, et Tallinna Pelgulinna Riigigümnaasium võtab vastuvõtmisel arvesse koolieksami tulemust, kui õpilane sooritas koolieksami esimest korda (ühtne põhikooli lõpueksam jäi näiteks haiguse tõttu tegemata). Soovite sel viisil tagada võimalikult võrdsed kandideerimistingimused, kuna koolieksamid on Teie hinnangul ühtsete põhikooli lõpueksamitega võrreldes lihtsamad. Selgitasite, et kuna koolieksami korraldab kool, ei ole need eksamite tulemused võrreldavad. Samas arvestab Tallinna Pelgulinna Riigigümnaasium näiteks kandidaadi tunnistusel olevaid hindeid ning hoolsuse ja käitumise hinnet (vt vastuvõtutingimuste p 2.1), kuigi ka need põhinevad erinevate koolide ja õpetajate hinnangutel.
6. Teiega saab nõustuda, et lõpueksam võib olla erineva raskusastmega. Kui ühtne põhikooli lõpueksam on raskem kui kooli korraldatud eksam, võib eksami tulemus anda sisseastumisel eelise kandidaadile, kes on teinud koolieksami. Ka eri koolide korraldatud eksamid võivad olla erineva raskusastmega. Korduseksami raskusaste peab olema siiski võrreldav esmase eksami raskusastmega (vt ka [õiguskantsleri 10.04.2024 seisukohta „Õpilase teadmiste ja oskuste hindamine“](#)).
7. Kuigi Teie hinnangul on koolieksamid lihtsamad kui ühtsed põhikooli lõpueksamid, Tallinna Pelgulinna Riigigümnaasium siiski arvestab teatud juhtudel koolieksami tulemust, kuigi leiab, et koolieksam on riigi korraldatud eksamiga võrreldes lihtsam.
8. Kool võib hinnata kandidaadi teadmisi ja oskusi objektiivsete kriteeriumide alusel ([PGS § 27 lg 3](#)). Kõigil on võrdne õigus konkureerida gümnaasiumi astumiseks. Objektiivne kriteerium põhineb kandidaatide teadmiste ja oskuste võrreldavusel. Koolieksami arvestamata jätmine ei tugine lõpueksamite hinnete võrreldavusele, vaid kooli subjektiivsele eeldusele, et osa

õpilaskandidaatide koolieksami tulemuste arvestamine võib tuua kaasa teiste kandidaatide ebavõrdse kohtlemise. Koolil pole mõistlikku põhjust jätta koolieksami tulemustega arvestamata.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Haridus- ja Teadusministeerium